

Yeşaya, on üçüncü ve on dördüncü bölümler

I. Yahuda ile ilgili peygamberlikler (1-12)

II. Uluslarla ilgili peygamberlikler (13-27)

A. Babil'in yükü: Rabbin Günü'nde tamamlanacak bir peygamberlik (13:1-14:32).

1. Uluslar'ın Babil'e karşı savaşmaya çağırılması (13:1-5)
2. Babil'in yıkılmasını da bildiren, Büyük Sıkıntı'nın önbildirisi (13:6-11)
3. Babil'in Medler tarafından yıkıma uğraması (13:12-22)
4. Krallığın kuruluşu: İsrail yeniden seçilir (14:1-7).
5. Krallığın sevinci (14:7-8)
6. Cehennemdeki canavar (14:9-11)
7. Şeytan, dünyanın ve «Babil'in» gerçek başkanı (14:12-17)
8. Babil'in yargılanması (14:18-23)
9. Babil'in yargılanması için güvence olarak bildirilen, yakında gerçekleşecek iki yargı
  - a. Asur'un boyunduruğu kırılacak (14:24-27).
  - b. Filistin kıtlıkla, kılıçla yenilecek (14:28-32).

On üçüncü bölümle başlayan ve yirmi üçüncü bölümle son bulan peygamberlikler, «yük» anlamına gelen, İbranice'de «massa» sözüyle birbirlerine bağlanır. «Massa» ile başlayan peygamberlikler azarlayıcı ve suçlayıcıdır. Bu peygamberlikler, Uluslar'la ilgilenir. Aynı zamanda Tanrı'nın kendileriyle antlaşma yaptığı, seçtiği kişilerin yararı için de bildirilir: Onlar ümitsizliğe kapılmasın, Tanrı'dan başka egemenlerden yardım istemesin, ulusçuluktan arındırılsınlar.

Tanrı, İsrail'e «YAHVE» ise, Uluslar'a «Şadday»dır (13:6). Tanrı'nın ceza verme gücünü vurgulayan «Şadday» adı, bu bölümün öğretisini bir sözcükle özetler: Tanrı günahları kesinlikle yargılayacaktır. Bu konuyu izlerken Tanrı'nın ceza verme yöntemlerine de dikkat edin:

1. Cezalandırmak için Tanrı'nın kullandığı iki tür araç vardır:

- Doğal araçlar -- fırtına, hastalık, kıtlık, deprem, hayvanlar, vb.
- Zihin ve ahlak sahibi olan araçlar -- insanlar

Tanrı ademoğullarını iyilikle kutsamak isterse, en çok doğal araçları kullanır (Matta 5:45). Öte yandan, yargılamak için genellikle insanları araç olarak görevlendirir. İnsanları birdenbire yok etmek için Tanrı'nın bir meleği gönderdiği tek bir kez yazılır (2. Krallar 19:35).

2. Tanrı'nın kullandığı araçlar, çoğunlukla kullanıldıklarından habersizdir. Ama bu, Tanrı'nın gücünün büyüklüğünü açığa vurur, çünkü yalnız O'nun istemini yerine getirmek isteyenler değil, O'na karşı direnenler, melekler ve cinler bile O'nun istemini yapmak zorundadırlar.

3. İnsanlar birdenbire Tanrı'nın yargıladığını düşünür, şaşkınlığa kapılır («İnsanlar tam barış ve güvenlikten söz ederken, onlara ansızın yıkım gelecek --tıpkı çocuk bekleyen kadının sancılanıvermesi gibi -- ve kaçıp kurtulamayacaklar» 1. Selanikliler 5:3; Luka 12:19,20). Ne Asur'un ne de Babil'in ansızın yıkıma uğrayacağından haberi vardı (Yeremya 50:24; 51:8).

4. Yıkıma uğradıklarında insanlar kendilerini yardımsız duyumsar, dehşete kapılırlar (13:7,8; Yeremya 51:29,30).

5. Tanrı'nın yargıları, genellikle ilk olarak hedef aldıklarıyla birlikte onların çevresindeki bireylere ya da ülkelere de dokunur. Bunun nedeni, ülkelerin birbirlerine yakın olmaları ve birbirleriyle kurdukları ilişkilerdir. Ancak başka bir nedeni de şudur: Tanrı, nerede olursa olsun günahı yargılar. İsrail'in yargılanma gereksinimi varsa, Yahuda da benzer günahları sürdürdüğü için yargılanmalıdır. Eğer Tanrı Babil'i yargılasa, Mısır'da da aynı günahları bulduğu zaman onu da yargılamalıdır. Sodom'un günahı, Havza kentlerinin de yıkıma uğramasına neden oldu (Tekvin 19:28). Yoram, yalancı tanrılara tapınarak Tanrı'yı öfkeliendirdiği için ölüme gitti. Yoram kadar aşırı günah işlememiş ama yine de Tanrı'nın önünde suçlu olan Ahazya da aynı savaşta yaşamını kaybetti (2. Krallar 9:24,27). Babil üzerine düşen yargı, dünya ülkelerinin de yargılanacağına ilişkin bir güvenceydi (13:11) -- yargı o denli ağır olacaktı ki, nüfusun sayısı oldukça azalacaktı (13:12).

6. Tanrı'nın belirlediği ceza, yargılananlar için bazen tam bir son demektir. Örneğin, Asur için «Yaran iyi olmaz» denildi (Nahum 3:19). Dünya tarihi, Tanrı'nın yok ettiği Uluslar'ın bir listesidir. Yalnızca Uluslar da değil, Korah, Datan ve Abiram aileleriyle birlikte ölüme gittiler (Sayılar 16:1-3,23-35). Uzza, Tanrı'nın sandığına dokunduğu için yaşamından oldu (2. Samuel 6:7). Hananya'yla Safira, Kutsal Ruh'a yalan söyledikleri için ansızın öldüler (Haberciler'in İşleri 5:5,10). Babil'in «yükü», gelecek dünyadaki yargı konusundan söz etmese de, Babil için olduğu gibi ölümle sonuçlanan her sıklıkla, bu sıklıkla göreni sonsuz yargıya gönderir.

13:1 yük: (Yukarıdaki nota da bakın). Tanrı, kendi düşüncelerini ve tasarılarını ademoğullarına neden bildirsin? Çünkü O'nun öğretmek istediği dersler var. Ne var ki Tanrı Sözü, onu duymak isteyenlere kutsama ve esenlik kaynağı olacağı yerde yüküdür (28:12; Yeremya 6:16).

Tanrı tüm bağıllarına, duymak isteyen ve istemeyen herkese Sözü'nü iletme görevini verir. Bütün peygamberlerin yaşamları buna tanıklık eder. Tanrı'nın kendilerine emanet ettiği yükün ağırlığı altındayken yalnız onu bildirerek rahat olabilirlerdi (Yeremya 20:8.9; Luka 12:50; 1. Korintliler 9:16). Musa'nın Firavun'a bildirdiği koşullar (Çıkış 5-11), Natan'ın Davut'u paylaması (2. Samuel 12:1-15), İly'a'nın Ahab'a önemle bildirdiği uyarılar (1. Krallar 21:17-26) incelenirse, Mesih inancısının kulağa hoş gelse de, gelmese de Tanrı Sözü'nü iletmesinin gerektiği açıkça görülür (2. Timoteus 4:2-5). Yeşaya'nın bildirisi de hoş karşılanmıyordu. Buna karşın, Yeşaya zorluklar karşısında bile gerçeği güvenilirlikle açıklıyordu. Mesih inanlıları da acaba bu denli görevlerine bağlı mı?

Babil'in yükü: İ.Ö. 760-680 yılları arasında (1:1'le ilgili nota bakın) Yeşaya, adını taşıyan kitaptaki peygamberlikleri bildirdi. Yeşaya'dan önceki yedi yüzyıl boyunca 'Babil'le 'Asur neredeyse ara vermeden birbirleriyle savaşıyordu. Çoğunlukla Asur, Babil'den daha güçlü çıkıyor, zaman zaman onu egemenliği altına alıyordu. Babil'i Asurlular'dan bağımsız kılmaya çalışan, başarı gösteren ya da gösteremeyen önderleri vardı. İ.Ö. 745-727 yıllarında III. Tiglat-pileser'in egemenliğinde Babil, Asur'un kölesiydi. Babilliler, Tiglat-pileser'i kralları olarak tanıdı; bu kral Babil'de «Pul» adıyla biliniyordu.

Kutsal Söz'de Asur'la Babil'in birbirlerinden bağımsız ülkeler olmaları önemsenir (Tekvin 10:8-12; 2. Krallar 18-20; 2. Tarihler 32; Yeşaya 36-39; Hezekiel 23:5,12,15,17,23; 30:24;31:3). İ.Ö. 612'de Kildaniler'le Medler Asur devletini yıktı. Bundan sonra Kildani kral Nebukadnetsar'ın egemenliğinde Babil devleti, Asur'dan bağımsız olarak ikinci kez kuruldu. Yeşaya, Yahuda ve Yeruslaim'i yıkıma uğratacak ve Yahudalılar'ı sürgüne götürecektir olan büyük düşmanın Asur değil, Babil olduğunu bilebildi. Bu bilgi yalnız ve yalnız Tanrı'nın esiniyle olanaklıydı (2. Petrus 1:20-21).

13:2 onları ... çağırın: «Onlar», Babil'i yıkmak için Tanrı'nın görevlendirdiği Medler'dir (13:17). Çağrılmaları, üç yolla oldu: 1) Bayrak dikerek, 2) yüksek sesle çağırarak ve 3) el sallayarak.

Emîrler kapıları: «Emîrler kapıları» Babil'in yetkisini ve zenginliğini simgeleyen bir deyimdir.

girsinler: Yeşaya 174 yıl önce yabancı orduların Babil'i yeneceğini bildirdi. Burada Yahuda'nın Babil'de sürgün olacağından hiç söz etmedi. Onu 39:6'da açıklayacaktı.

13:3 Tahsis ettiğim (özgülediğim) kimseler: Tanrı Medler'i (13:2,17), Babil devletini yıkmak için belirledi. Medler açısından bu savaş, sınırlarını genişletme arzusundan, açgözlülüğünden doğdu. Tanrı'nın amaçları bambaşkaydı. Tanrı, Pers kralı Koreş'in (45:1-6) egemenliğinde Yahudalılar'ın sürgünlüğünü sona erdirmek için hazırlık yapıyordu. Tanrı, bu olayla birlikte Yeni Antlaşma'da sözü edilen simgesel Babil'i yok edeceğine ilişkin (Vahiy 18) bilgi veriyordu.

Tanrı amacının Medler'den gizlenmesine karşın, onlar Babil'i yıkmak için özgülendi («tahsis olundular»). «Özgülenmek» bir işe ayrılmak demek; başka işlere karışmamak, engellerle önlenmemek, engelleri yenmek, en kısa zamanda en dolaysız yoldan amaca varmak demektir. Medler tüm enerji, bilgeliği ve zamanlarını Babil'i yıkmaya yönelteceklerdi. Tanrı, Mesih inancısını da özgüler. Onları her tür kötülükten arınarak kutsallıkta yaşamaya çağırır (Romalılar 6:19,22; 1. Selanikliler 4:7,8). Yaşamında Tanrı'nın özniteliklerini yansıtarak özel görevler yüklenmeye de çağırır (2. Timoteus 2:21; Galatyalılar 1:1; Efesliler 1:1; Koloseliler 1:1; Filipililer 3:14).

¹Eklere Kutsal Kitap'ta Adları Geçen Önemli Yerler kaynağından alınan notlara da bakın.

Ben emrettim: «Ben» vurgulanır, «Ben, Kendim emrettim» gibi.

öfkemden ötürü yiğitlerim: Bu yiğitler, Tanrı öfkesinin gerektirdiği yargıyı yerine getirenlerdir (12:1; Yeremya 22:7; 51:27; Tsefanya 1:7,8).

13:4 dağlar: Medler'i Asur'dan ayıran dağlar anlatılır. Eski Yunanlılar, Medler'i dağ toplumu olarak tanıyordu. Yiğitlikleri ve sert yaşam koşullarına karşın dinç oluşlarının, dağlarda yaşamalarından kaynaklandığını sanıyorlardı.

13:5 tüm memleketi viran etmek için: Önderlerinin savaşlarını destekleyen bütün Babil ülkesi, Tanrı'nın cezasına uğrayacaktı.

Rab ve gazabının silahları uzak bir diyardan, göklerin ucundan geliyorlar: Asurlu'nun, Rabbin «öfkesinin değneği» oluşu gibi (10:5) «bir araya birikmiş bu milletler» de (13:4), Babil'e karşı Tanrı'nın «gazabının silahları»ydı. Orduların Rabbi, yalnız komutan olup askerlerini savaşa yollamaz. «Rab ve gazabının silahları uzak bir diyardan ... geliyorlar» cümlesi, Tanrı'nın ordusuyla birlikte gelmesini betimleyen bir antropomorfizmdir (insanbiçimciliktir).

silahlar: (10:15; Yeremya 5:25; 51:20)

uzak bir diyar: (46:11)

13:6,9 Rabbin günü: Tanımlama harfiyle (harf-i tarifle) yazılan «Rabbin günü» deyimi, yani «Rabbin o günü» eskatolojiyle ilgili bir terimdir. (Eskatoloji = insanın ve dünyanın sonunu, öbür dünyayı anlatan tanrıbilim kolu). «Rabbin o günü»; YAHVE'nin egemenliğinin kurulması, düşmanlarını yenmesi ve toplumunu kurtarmasını içerir. Rabbin o günü, İsa Mesih'in ikinci gelişiyle başlar. İnsanlar arasındaki ayrımı yok edecektir (Yeşaya 2:11-17). Toplumsal sıkıntılar ve doğal yıkımlarla belirlenecek (Matta 24; Luka 21:7-33). Büyük Sıkıntı'da olan yargıları (Vahiy 4:1-19:6) ve dünyanın son yargılanmasını da içerir (Vahiy 20:11-15). Gökler ve dünya temizlenecektir (2. Petrus 3:10-12). Yeni gökler ve yeni dünyanın oluşmasıyla doruğunu bulacaktır (65:17; 66:22; Vahiy 21:1).

Tanımlama harfi «o» bulunmayınca «Rabbin günü»; Tanrı'nın bir ülkeye yargı olarak saptadığı herhangi bir ağır cezayı anlatabilir. Tanrı'nın Babil'i yargıladığı gün bu anlamdadır, çünkü 13:6'da tanımlama harfi olan «o» yoktur.

Tanrı'nın öfkesini Babil'e döküleceği gün (Yeremya 50:25-27; 51:24), dünyanın sonunda O'nun yargı gününün de kesinlikle gerçekleşeceğine ilişkin bir önbildiridir. Rabbin gününün nitelikleri şunlardır: Yıkım, acımazlık, kızgın öfke. O korkunç günden kaçınılamaz (Vahiy 6:16,17).

Kadir olan: Bu ayette Tanrı'nın sık sık kullanılmayan bir adı, «Şadday» geçer. Peygamberlik (Yeşaya - Malaki) kitaplarında «Şadday», yalnız Yeşaya 13:6, Hezekiel 1:24, 10:5 ve Yoel 1:15'te kullanılır. «Şadday»ın temel anlamı «güç»tür, özellikle doğada tehlike oluşturan bir güç. Bu ad, Tanrı'nın korkunç erkini, ceza verme gücünü vurgular. Egemenler için kullanıldığında onlara özgü görkemin çeşitli yönleri de bu bir tek terimde toplanırdı:

1. Egemenin en üstün düzeyde oluşu
2. Aşılmaz saygıdeğerliği
3. Sınırsız egemenliği
4. Egemenliği altındaki uyrukların sonsuz sevgisi ve etkin desteği
5. Ordularının gücü

6. İsteminin saltlığı

Bu açıdan da Şadday adının Kralların Kralı için kullanılması uygundur.

Kadir olan tarafından bir yıkım: Öfke ve acıma, Tanrı'nın özyapısının iki yönüdür. İlbahardaki fırtınalar olmadan yaz gelmez. Bireysel olsun, ulusal olsun ürünlü bir yaşam, özyapının zayıf ve olumsuz niteliklerini yenmeden oluşmaz. Kök salmış bir kötülük, köktenci (radikal) yöntemler kullanılmadan sökülmez. Tanrı yarattığı insanlarla yakından ilgilenir. Bu nedenle, siyasal olaylarda eli görünür. Eğer inanlıların yaşadıkları ülke Tanrı'nın yargısını hak ettiyse, karanlık günlerde endişelenmeden, «Egemen Tanrı'ya güveniyorum» diyebilene ne mutlu.

yıkım: Tanrı'nın oluşturduğu yıkım çok olumlu bir şeydir. İşe yaramayan otlar kökünden sökülürse, yararlı bitkilere gelişme olanağı sağlanır. Tıpkı bunun gibi, iğrençlik peşindekiler özgür bırakıldıkça toplumda yararsız bir ortam yaratırlar. Ancak bu kişiler yargılanarak engellenirse, yararlı yaşam koşullarının gelişmesi için uygun bir ortam sağlanır.

13:7 bütün eller gevşeyecek, her insan yüreği eriyecek: Kral Nebukadnetsar, Yahuda devletini yıktığında Yerusaleml'deki Tanrı tapınağından altın ve gümüş kapları çalmıştı (Yeremya 52:18,[17-23]). Babil'in düşüşü, Kral Belşatsar'ın verdiği şölende, misafirlerinin o kaplardan içmelerini buyurduğu gece oldu (Daniel 5:1-30; Yeremya 50:43; 51:30).

Eski tarihçi Herodot'a göre Babilliler, surlarının içinde kendilerini güvenlik içinde sandılar. Saldıranları hor görüp, saldırının boşa çıkacağını düşündüler. Bu nedenle kendilerini savunmaya bile girişmediler. Pers kralı Koreş'ten kalma belgelerde Babilli savunmacıların hareketsiz ve yüreksiz olduğu kaydedilir. Bu buluntu, Tanrı'nın önbildirisine uygundur: «Bütün eller gevşeyecek, her insan yüreği eriyecek» (Tesniye 20:8; Yeşu 2:11; 5:6; Hezekiel 7:17; Tsefanya 3:16).

13:8 doğuran kadın gibi: Babilliler, sancı ve sıkıntıya kapılmaktan başka bir çare bulamayacaktı (Yeremya 50:43; 1. Selanikliler 5:3).

13:9-13 Bu parçada anlatılan yargıların bir bölümü Babil'le ilgilidir ama ancak son günlerde, Rabbin Günü'nde bütünüyle tamamlanacaktır.

13:9 Rabbin günü: (13:6'yla ilgili notları inceleyin). Rabbin Günü'nü açıklamak için 1) doğanın en korkunç görüngüleri ve 2) savaşın en korkunç sahneleri betimlenir. Tanrı'nın dünyada bulunduğu kötülükle adaletsizliği yargılamak üzere araya girdiği zaman için «gün» sözcüğünün kullanılması ilginçtir. O'nun sabır gösterdiği o uzun lütuf çağlarıyla karşılaştırılırsa, bu çok kısa bir süre sayılır.

13:10 yıldızlar, güneş, ay: Doğa, sanki Tanrı'nın özgülediği yargıyı onaylar! Tanrı, öfkeliyken cennet yüzü kararır. İsa Mesih'in çarmıha gerilmesinde öyleydi (Matta 27:45), dünyanın sonunda da öyle olacaktır (Matta 24:29). Bu ayetteki doğal belirtiler, dünyanın sonunda olacak yargılardır (Yoel 2:10; Hezekiel 32:7,8; Amos 8:9; Matta 24:29; Vahiy 6:12-14; 8:12).

yıldız kümeleri: Özgün dilde «yıldız kümeleri», «Orionlar» («Elcebbar burçları») olarak geçer. Nimrud, o zamanki inanca göre, İbranice'de «Kesil» adını taşıyan ve «budala» anlamına gelen Orion takımyıldızıyla özdeşleşiyordu. Nimrud, Tanrı'ya karşı savaştan çekinmeyen budalalığın tipik örneğidir. Babilliler, tarihin çok erken bir çağında gökyüzünü takımyıldızlara göre böldüler. Orion, ilkin bir tek takımyıldızın adıydı. Sonra bütün takımyıldızlar için genel bir anlam kazandı.

13:11 dünya: Bu peygamberlik, şimdi Babil'in yıkımından ilerisine bakmakta, diğer ülkeleri de içermektedir. «Dünya», Tanrı'ya boyun eğmeyen bütün ülkelere (11:4), ama özellikle adları 13.-23. bölümlerde geçecek olan Uluslar'a bir uyarıdır.

fesatlarından ötürü cezalandıracağım: (Mezmun 37:12-15; Yeremya 25:12-14; 50; 51) Babil'in kötülüğü, son günlerde yaygın olacak tutumların aynısıdır:

1. **Kibirliğin küstahlığı:** Kutsal Yazı'da Babil, büyüklenmenin örneğidir (14:13-14; 47:7,8; Yeremya 50:29,31-32,36; Daniel 4:22,30). Önderleri de Tanrı'nın burnuna iğrenç kokan bu nitelikten yoksun değildi. Örneğin, Babil'in en şanlı egemeni Nebukadnetsar, Babil kentini onaran kişi olmasına karşın onun yapıcısıymış gibi övünürdü (Daniel 4:30). Tanrı olarak tapılmak istedi (Daniel 3:1-7). Ne var ki büyüklenmesi yüzünden alçaltıldı (Daniel 4:29-33).
Savaşta yengi kazananların gururu çabuk söner (Ahab, Sanherib, Büyük İskender, Napoleon, v.s.). Toplumun bir anlık alkışlaması ve döneke zengin sınıfların beğenisi buhar gibidir. Sınırları genişletmekten doğan kibir de kısa sürer.
2. Acımasızlık (Vahiy 18:7)
3. Yalancı tanrılara tapınmak (Yeremya 50:2,38; 51:17,47,52)
4. Tanrı'nın halkını ezmek (Yeremya 50:7,17; 51:35,49; 52:10,11; Vahiy 17:3,6; 18:24)

13:12 bir adamı Ofir'in saf altınından daha nadir kılacağım: Babil'in suçları çoktu. Ona verilecek yargının bir yönü, erkeklerin sayısını azaltan bir toplu kırım olacaktı (4:1 ile karşılaştırın).

Ofir'in saf altını: Ofir'in bulunduğu yer belli değildir, ama onun ocaklarından çıkan altın saflığıyla tanınıyordu (1. Krallar 9:28; 10:11; 22:48; 1. Tarihler 29:4; 2. Tarihler 8:18; 9:10; Mezmun 45:9).

13:13 gökleri titreteceğim ... dünya yerinden oynayacak: Bu ayette sözü edilen olay yeni dünyayla yeni göğün, eski dünyayla eski göğün yerine geçeceğiyle (65:17; 66:22; Vahiy 21:1) ve dünyanın sonuyla ilgilidir (24:18-20; Yoel 3:16; Habakkuk 3:6,10; Haggay 2:6,7; Matta 24:29). Yeşaya, dünyanın yerinden oynayacak oluşunu neden Babil'in yıkımıyla bağlantılı anlattı? İki olanak sunulur:

1. Tanrı'nın Babil'i yargılaması, belki Yeşaya'ya son günlerin yargısını andırıyordu. Önceden (13:6) açıklandığı gibi, Tanrı'nın Babil üzerine öfkesini yağdırdığı gün (Yeremya 50:25-27; 51:24), dünyanın sonundaki yargı gününün de kesinlikle gerçekleşeceğine ilişkin bir önbildiridir.
2. Yeşaya Tanrı'nın, Babil'i yargılamadan önce bu kentin gücünün ardındaki cinlerin gücünü sarsması gerektiğini mi belirtiyordu (24:21'i de inceleyin)?

13:14 herkes memleketine kaçacak: Babil'de bulunan yabancı tüccarlar, konuklar ve Babil'in yardımına koşan kişiler, onlarla aynı yıkımda mahvolmak istemiyorlarsa kaçmalıydılar (Yeremya 50:16; 51:6,9; Vahiy 18:4). Törelere çürük arkadaşlar edinmek tehlikeli bir iştir (1. Korintliler 15:33).

13:16 yavruları da gözleri önünde yere çalınacak: Vahşi savaş koşulları altında çocuklara bile acınmayacaktı. Babil'in çocuklarının yere çalınacağı, olaydan önce peygamberlik konusu oldu (Mezmun 137:8,9; Yeremya 51:3; Hoşea 13:16; Nahum 3:10).

13:17 Medler'i uyandıracacağım: Yosefus adlı Yahudi tarihçi, Tekvin 10:2'de geçen «Maday» adına dayanarak Musa'nın günlerinde Medler'in tanındığını ileri sürdü. Bundan başka Medler tarihte ilkin İ.Ö. 836'da, Asur Kralı II. Şalmanezzer'e haraç ödemeye başladıklarında anılırlar.

Asur kralı Sargon'un Samiriyeliler'i sürgüne götürdüğünde onlardan bazılarını Med kentlerine oturttu (İ.Ö.722, 2. Krallar 17:6). İsraililer böylece Medler'le ilişki kurdu. Asurlular ise, bir yüzyıl

önce Urartu'ya karşı olan savaşta Medler'le karşılaşmıştı. Gücsüz yöneticilerin elinde kalan Med halkı zayıf ve bölünmüş durumdaydı. Medler, sık sık Sargon'un saldırılarına uğradı. Asur egemeni, kabilelerin bir bölümünü ele geçirip kentlerine valiler atadı (*The Pulpit Commentary*, Cilt I., sayfa 230) ve Asur imparatorluğunun diğer bölgelerindeki sürgünleri alıp Medler'in arasına yerleştirdi. Demek ki, Yeşaya'nın günlerinde Medler'in dünya sahnesine büyük bir devlet olarak çıkacağı ve Babil'in yıkımında büyük rol oynayacağı daha kimsenin aklına gelmemiştir. Bunun için Yeşaya'nın bunu bilmesi, Tanrı'nın esinlemesine ilişkin güçlü bir tanıklıktır (21:2; Yeremya 51:11,28; 2. Petrus 1:20-21).

onun için gümüş değeri yoktur: Medler'den yaşamını kurtarmak isteyen, boşuna rüşvet verecekti. Hem Koreş'in çiviyazılarında, hem de Herodot'un yazılarında kaydedildiği gibi Babil'de yalancı tanrı Belus için anıt olarak yapılan tapınaktaki en önemli hazineler çapul edilmedi. Medler'in isteği para değil, yengi ve kandı (13:18); egemenliklerinin sınırlarını genişletmekti.

13:18 yaları gençleri yere çalacak: Medler de Persler de usta okçuydu (Yeremya 50:9,14,29,42). Herodot'un bildirdiğine göre her Pers genci ata binmek, yay çekmek ve doğruyu söylemek üzere eğitiliyordu. Tarihçi Aeschylus, Persler'le Yunanlılar arasındaki savaşı, okla mızrak arasındaki savaşım olarak görür.

çalacak: «Çalacak» ansızın gelen yıkımı anlatır (Luka 17:28,29).

13:19 ²Sodom ve ²Gomorra: (Yeremya 49:18; 50:40)

ülkelerin izzeti: Asur kralı II. Sargon'un döneminde Babil, kendi kralı Merodak-baladan'ın egemenliği altındayken zor durumdaydı. Yeşaya o dönemi anmıyor; Babil'in en şanlı kralı II. Nebukadnetsar egemenliği altındaki yücelikten söz ediyordu (14:4; 47:5; Yeremya 51:41). Babil'in yüceliği neydi?

1. Sonradan gücünü ve şanını yitirdiyse de Babil, Asur güçlü bir devlet olmadan önce, büyük bir krallıktı.
2. Onun edebiyat, mimarlık ve diğer sanatlarda gösterdiği üstünlük, Asur'a ve diğer Asya ülkelerine miras kaldı.
3. Asur egemenleri bile Babil'in ululuğu, önemi ve değerini kabul etti.

Kildaniler: Kildaniler'in, erken bir tarihte Babil'e yerleşen oymaklardan biri olduğu sanılır. Tekvin 11:28,31'de geçen «Kildaniler'in Ur kenti» deyiminden Kildaniler'in Babil'in güney bölgesinde yaşadığı anlaşılır. Özellikle II. Şalmaneser'den kalma Asur çiviyazıları, bu görüşü destekler. «Kildaniler», tüm Babililer'i kapsayan bir terim olarak ne Babililer ne de Asurlular arasında kabul edilirdi. Ancak nasıl olduysa, Yahudiler arasında «Kildaniler» sözcüğü, bütün Babil toplumunu anlatmak için kullanıldı. Yeşaya'dan başka, Krallar ve Tarihler kitaplarının yazarları, Yeremya, Hezekiel, Daniel ve Habakkuk «Kildaniler» sözcüğünü bu anlamda kullandı.

13:20 içinde ebediyen oturulmayacak: Bu peygamberlik ancak birçok yüzyıl boyunca aşama aşama tamamlandı. Koreş'in döneminden Büyük İskender'in günlerine dek Babil, Pers İmparatorluğu'nun önemli kentleri arasında sayılırdı. Büyük İskender, Babil'e o denli hayran kalmış ki, onu başkenti yapmak istemiş. İ.Ö. 288 yılında Dicle Irmağı kenarında Seleukeia kenti ve İ.Ö. 301 yılında Antakya, I. Selevkos Nikator tarafından kuruldu. Ancak ondan sonra Babil önemini yitirmeye başladı. Buna karşın, İ.S. birinci yüzyılda bile halen oldukça büyük bir nüfusu

²Eklere Kutsal Kitap'ta Adları Geçen Önemli Yerler kaynağından alınan notlarda «Tsoar»a bakın.

vardı. Traianus ve Severus'un egemenliklerine dek adı tarihte anılırdı, ama ondan sonra çabucak yıkıldı. Sasaniler'in egemenliği altında sahneden silindi (Mezmur 49:11,12; Yeremya 50:13,39-40; 51:26,37,43).

bedevi orada çadır kurmayacak: Çölde çadırdaki yaşayan göçebe, Babil'de Nimrud'un ruhunun yaşadığına inandığı ve cinlerden korktuğu için, orada gecelemeden çekinirdi.

çobanlar orada sürülerini yatırmayacaklar: Babil'in toprağı güherçileli (potasyum nitratlı) olduğu için biten bitkiler hayvanları otlatmak için uygun değildir.

13:21-22 ancak çölün yabancı hayvanlar...: Kildaniler'in gururu olan Babil, yabancı hayvanların ini olacaktı. Ulu binaları, görkemli surları, baykuşlarla devekuşları için saray ve yabancı keçilerle kurtlar için şatafatlı bir ortam olacaktı.

14:1 Rab Yakub'a acıyacak: Tanrı İsrail'e acıdı. Bunun için İsrail'i acımasızca ezen, zorlu Kildanileri yıkıma uğratacaktı. Musa'nın eliyle İsrail'i Mısır'dan kurtarabilmek için, Tanrı'nın Mısırlıları cezalandırması gerekti. Tıpkı bunun gibi, İsrail'in Babil'den çıkması için de Babil egemenliği devrilmeliydi (13:22). Tanrı oluşturduğu bir tek olayla istediği insanları kutsar, uygun gördüğü insanları da cezalandırır. Örneğin, İsraililer'i aydınlıkta koruyan bulut, Mısırlıları karanlık içinde bıraktı (Çıkış 14:20).

Mesih inancısı, ona kötülük yapan zarar görürse, sevinmemelidir (Süleyman'ın Meselleri 24:17). Yalnızca o kişi Tanrı'nın ve seçilmişlerin düşmanıysa, kötülüğünün durdurulmasına sevinebilir (Vahiy 18:20).

acıyacak: Adalet her zaman acımayla birlikte bulunur.

1. Tanrı'nın acıması, adaletin sonuçlarını çeken günahlıya ümit verir.
2. Kişi bir an önce değnekten kurtularak rahata kavuşmak ister. Ne var ki, Tanrı bütün amaçlarını tamamlasın diye, adalet değneğiyle eğitilen kişi kendisinin istediğinden daha sonra rahata kavuşabilir. Örneğin,
  - a. İsrail ancak çölde 40 yıl dolaştıktan sonra vaat edilen bölgeye geçebildi (Sayılar 14:26-34; Tesniye 1:34-40).
  - b. Davut'a kral olacağı vaat edilmesine karşın Saul'un onu kovaladığı yıllardaki sıkıntıları çekmeliydi (1. Samuel 24:1,2,v.s.).
3. Tanrı'nın acıması, vaatlerinin gerçekleşeceğine bir güvencedir. Yalnız Tanrı, vaatlerin gerçekleşeceği zamanı belirler. O, bütün amaçlarının tamamlanmasını bekler.

İsrail'i yine seçecek: (Mezmur 77:7-20). Bu cümle, Tanrı'nın kayrasına bir tanıklıktır. İsraililer Tanrı'nın iyiliğini hiç hak etmedi ama Tanrı onları sevdi. Atalarına da vaat etmişti. Bunun için O, İsraililer'i yeniden tüm Uluslar arasından toplayacak, kendi toprağına yerleştirecektir.

onları kendi toprakları üzerine koyacak: İsraililer Tanrı'ya başkaldırdı. O'nun Sözü'ne bağlı kalmadıkları için Kenan bölgesindeki toprak onlardan alındı. Eğer Tanrı lütfuyla o toprağı yeniden armağan etmezse İsraililer tekrar aynı toprağı nasıl sahip olsunlar?

yabancı onlarla birleşecek ve Yakub evine yapışacaklar: (60:4,5,10; Haberciler'in İşleri 1:[9-]11; 17:4,17). İsrail tarihinde Uluslar'dan birkaç kişi kendilerini İsrail'e bağlamak istemişti (56:3; Çıkış 12:38; Ester 8:17). Ama doğal olarak Yahudiler, yabancılarla bir araya gelmekten öğrenirdi (11:10'la ilgili nota bakın; Yuhanna 4:9). Tanrı'nın İbrahim'e «Yeryüzündeki halkların

hepsi senin aracılığınla kutsanacak» (Tekvin 12:3; 18:18; 22:18; 26:4; Romalılar 4:16-17; Galatyalılar 3:7-9) demesi, İsrail'in Tanrı'yla barışma yolunu tüm dünyaya tanıtmak için seçtiğini gösterir (Sayılar 19:10; 35:15; Tesniye 31:12; Romalılar 3:1,2,3a; 2:17-24). Aynı zamanda Yahudiler'in diğer Uluslar'dan Tanrı'ya dönenleri kardeş olarak kabul etmeye çağrıldığını da bildirir. (Bu peygamberlik, bütün doluluğuyla İsa Mesih'te tamamlanır [Galatyalılar 3:13-14,16,26,29]). Ama Yahudiler, ister bilgisizlikten, ister söz dinlemezliklerinden Tanrı'nın haberini diğer Uluslar'a iletmediler (Matta 21:43). Kendilerini üstün göyerek Yahudi olmayanları hor gördüler (Haberciler'in İşleri 11:1-3,9,18 [1-18]). Yalnız Tanrı, Yahudiler'in diğer Uluslar'a karşı besledikleri ön yargıyı kökünden sökebilir, yabancılara karşı derin bir sevgi, candan bir birlik oluşturabilir (Efesliler 2:11-19).

14:2 yerleri: Yahuda (Ezra 1)

kavimler onları alıp yerlerine getirecekler: Ezra 1:4,6'da bu peygamberlik gerçekleşti.

Rabbin toprağı: 14:1'deki İsrail'in «kendi toprağı», burada «Rabbin toprağı» olarak tanıtılır (5. bölüm, sayfa 40-41, «5:8-23 Vaylar» başlığı altında «toprak sahibi YAHVE'nin Kendisi» konusuylla ilgili notu da inceleyin).

kendilerini gadretmiş olanlara hakim olacaklar: Babil kralı «gadreden» olarak tanıtılır (14:4). Öfkesini diğer uluslara döken, hem yabancı hem de kendi topluluklarını ezen, yıkımdan zevk alan zorlu bir egemendi (14:5,6,16,17). Hüküm yetkisi eline geçtiğinde İsrail, kendisine yapıldığı gibi gadredenden öğ almayacak, sadece ona hakim olacaktı.

Tanrı «Öç alma hakkı benimdir, karşılığı Ben vereceğim» diye buyuruyor. Ama «Düşmanın acıkmışsa onu doyur, susamışsa ona içecek ver. Çünkü bunu yapmakla, onun başı üstüne kızgın korlar yılmış olursun. Kötülük seni alt etmesin; kötülüğü iyilikle alt et» (Romalılar 12:19-21; 1. Selanikliler 5:15). Bir kişi kendisine zarar getirenlere kötülük yaparsa, kendini zarara sokar. Hiçbir özel kişinin, kendisine kötülük yapanın cezasını vermeye hakkı yoktur. O devletin yetkililerinin görevidir (Romalılar 13:1,2,4) ya da inanlılar topluluklarındaki ihtiyarların sorumluluğudur (1. Korintliler 6:1-5); ayrıca dünyanın son yargısında yüce Tanrı'nın özel hakkıdır (Vahiy 20:11-15).

14:3 sana ettirdikleri ağır hizmet: İsraililer'in Mısır'da kaldığı sürece kırbaçlandıkları, zor koşullar altında çalıştıkları kaydedilir (Çıkış 2:11; 3:9; 5:17-21). Babil'de geçirdikleri sıkıntıların ayrıntıları tarihsel belgelerde korunmadıysa da, devlette görevlendirilenler dışındaki (2. Krallar 20:18; Daniel 1:3) çoğu İsraili'nin ezildiği anlaşılır (47:6; Mezmur 137).

Rab sana rahat vereceği gün: (Mezmur 102:17-20) Tanrı Yahudalılar'ı tüm işkencelerden, tüm sıkıntılardan, tüm ağır hizmetlerden özgür kılacaktı. Üzüntüyle korkunun tüm nedenlerini ortadan kaldıracaktı. Ayrıca onları ruhsal sağlığa da kavuşturacaktı. Bu ise, onlarda Tanrı'yı yüceltmeleri için istek uyandıracaktı (14:4).

Tanrı'nın insanlara sunduğu rahatlık, O'nun varlığında hüküm süren uyumu yansıtır. Tanrı'nın zihni, istemi, duyguları, yargıları, kutsallıktan kaynaklanan bir uyum içindedir. Dışsal durumların değişkenliği hangi oranda olursa olsun, Tanrı'nın özniteliklerine dokunulamaz. Bir yönden insanların tüm sıkıntısında O da sıkılır (Yeşaya 63:9), diğer yönden de rahatı hiç bozulmaz! Tanrı'nın dün, bugün ve yarın değişmezliği, O'nun yıpranmamış gücüyle inanlıya her an yardım edeceği konusunda güvence sağlar. Yazıldığı gibi, «Düşkünün derdini hor görmedi ve tiksindi. Yüzünü de ona örtmedi, ama onu imdada çağırınca işitti» (Mezmur 22:24).

Tanrı, Mesih bağılsına aynı rahatlığı sunmaktadır. Dışsal durumlar ne olursa olsun, inanlının özyapısıyla niteliklerini koruyan bir esenlik içinde bulunmasını ister. Amaç, inanlının kendisini saran bir duvar örerek herkesin sorunlarından habersiz kalması değildir. Tanrı'nın sunduğu rahatlık, katı yüreklilik için yer bırakmaz. O'nun insanların sıkıntısında sıkıldığı gibi inanlının da başkasına acımasını ister. Ama şuna dikkat edin: Acımak, «duygusal yıkım» anlamına gelmez. Acımak, kişinin sorunu çözünceye dek dayanıklılık gösterebilmesi için gereken gerçekleri bildirmek ve pratik yönden yardım sağlamak demektir.

Her insan rahatını arar. Günahlı bir yaratık olarak rahatını arar. Sonsuz yaşama kavuşmuş bir günahlı olarak iman yaşamında rahat arar. Rahata nasıl kavuşulur? Rahata kavuşmak, Tanrı'yla uyum içinde olmaktan gelir. Tanrı'nın kutsal tek biçimini, kendi ölçütü olarak iç varlığında benimseyen kişi aradığı rahatı bulur. Bu rahat, doğal mantığın bir sonucu değildir. İster günahattan af bulma konusunda, ister iman yaşamı konusunda, Tanrı'nın buyurduğu ilkeleri benimseyip uygulamakla rahata kavuşulur.

14:4 mesel: 14:4'ten 14:23'e dek yazılan satırlar, Babil üzerine beş kıtalı zafer övgüsüdür. Yedi uzun satırdan oluşan kıtalar; sekizinci, on birinci, on beşinci, on dokuzuncu ve yirmi birinci ayetlerin sonunda biter. En sonunda 22. ve 23. ayetlerde kısa, ölçülü ve uyaklı yazılmış bir parçayla sona erer.

Bu övgü Musa'nın (Çıkış 15:1-21) ve Debora'nın (Hakimler 5) zafer övgülerine benzer. Düşmanlarından kurtulmalarının, Tanrı'nın araya girmesiyle olduğu kabul edilir (Çıkış 15:2,3; Hakimler 5:2,3,21). Asur'un zafer türküsüyle karşılaştırın (10:13,14). Günaha eğilimli insan, zafere kavuştuğunda başarısının kendi yeteneklerine dayandığını iddia etme tehlikesindedir. Mesih inanlısı bu tür büyüklenmeden uzak durmalı; Tanrı'ya acıması ve lütfu için şükretmelidir.

altın şehri: Bu söz Kildanice'dir; bu nedenle Babil'in kendine bu adı taktığı sanılmaktadır. Tek bir altın kent vardır ve o da cennettir (Vahiy 21:18:21). Ama Babil kralı, kendi tahtını «Tanrı'nın yıldızları üzerine yükseltmeye, cemaat dağında oturmaya, kendini Tanrı gibi etmeye» yönelik tasarılar yapmaktan çekinmiyordu (14:13,14).

gadreden: Babil kralı servetini iyilik için kullanmıyordu. Bu nedenle «gadreden», yani «acıması olmayan, başkalarına haksızlık eden, insafsız davranan, kıyıcı» olarak tanıtılır. Servetini adaletle kazanmadı ve adaletli bir biçimde kullanmadı (14:5,16,17).

14:5-6 kötülerin değneği, hükümdarların asası ... o asa ki, kavimleri gazapla, daimî vuruşla vurdu: Değnekle asa, Babil'in gücünün simgeleridir. Hükmetmek için ona yetki verildi, ama o yetkiyi kötülük için kullandı. Başka Uluslar'a hakim olan, kendine hakim olamadı. Öfkesini kavimlere döküp hırsını çıkarıyordu. Uluslar'a sürekli saldırırdı; onları ezerek sözünü geçirirdi. Eline geçen sürgünleri özgürlüğe kavuşturmak niyetinde değildi (14:17). Başka egemenler ulu imparatorluklar kurmayı arzulardı. Babil egemeni ise dünyayı sarsmak, ülkeleri titretmek, yeryüzünü çöle döndürmek, kentleri yıkmakla ün kazanmıştı, yıkım ve zorbalıkla övünürdü (14:16,17). Kendi ülkesini bile yıkıma uğrattı, halkını da öldürdü (14:20).

değnek, asa: (9:4; 10:24)

daimî vuruş: Savaşlar durmadan birbirini izlerdi.

14:7 terennüm: Babil'in yıkılışı esenlikle barış oluşturdu, türkülerle kutlandı. Barış zamanı aslında uzun sürmedi. Persler Babil'in benimsemiş olduğu fatih rolünü üstlendi; Daryus'la Kambises

(Kambyses) Babil kadar kargaşa yarattılar. Buna karşın, Koreş'in Babil'i yendiği zamandan (İ.Ö. 538) Kambises'in Mısır'a saldırısına dek (İ.Ö. 527) on bir yıl esenlik içinde geçmiş sayılır.

14:8 Senden ötürü Libnan'ın erz ağaçları ile beraber serviler de seviniyorlar: (Mezmur 96:12-13). Babilliler'in bina gereksinimleri için ormanlardan ağaç kesmelerine karşın Persler'le Medler bunu yapmadı. Simgesel olarak bu ağaçlar, saldırı ve yargıdan bir an için rahat bulmuş ülkeleri anlatır (Hezekiel 31:16).

14:9 ölümler diyarı: Bu ayette sahne değişerek dünyadan cehenneme döner.

senin gelişin: Babil kralının cehenneme inişi bildirilir.

karşılama için: Kişilikle bilinç ölümden sonra da sürer. Kişinin dünyadaki rütbesi ya da konumu cehennemde de anımsanır düşüncesi bu ayetten destek bulur.

ölüler: Ölümler olarak çevrilen İbranice sözcük olan «refaim», aslında «zayıf, güçsüz olanlar» demektir (14:10'da «refaim» sözcüğü yeniden geçer: «Sen de mi bizim gibi zayıfladın?»; Tesniye 2:11,20; Yeşu 12:4; 13:12).

dünyanın tüm büyükleri, milletlerin tüm kralları: Dünyanın tüm büyükleri, Babil kralından önce cehenneme varmış olan dünya egemenleri anlamına gelir. [Bununla birlikte, ülkeler üzerinde bakanlık görevini gören cinler de anlatılmak istenir mi (Daniel 10:13)?]

14:10 Hepsi sana ... diyecekler: Bu krallar şaşkınlık içinde, Babil kralının yerin dibine geçişine tanık olur. Daha yaşamdayken onun gücüne ve egemenliğine hayran kalmışlardır. Böyle bir sona varacağı akıllarının ucundan bile geçmemiştir. Krallar, Babil kralının düşüşü karşısında donakaldılar (Hezekiel 28:17).

Burada öğretilen önemli gerçeklere dikkat edin! İnsan öldüğünde ruhu belirli bir yere gönderilir. Bu yerde kişinin ruhu bedeninin dışında yaşamaya devam eder. Ölenlerin ruhları, birbirlerini tanıyabilir, birbiriyle konuşabilir. Ölümlerin Babil kralına söyledikleri sözler -- «İndirildin», «zayıfladın» ve «üzerini kurtlar örtüyor» -- mutlu bir sahneyi açıklamaz.

14:11 santurlarının velvelesi: Babilliler'in çok çeşitli çalgıları vardı (Daniel 3:5,7,10). Santur «kanuna benzeyen, tokmaklarla çalınan bir tür telli çalgı»dır (Türkçe Sözlük, s. 1257).

senin altına kurtlar serildi, senin üzerini kurtlar örtüyor: Yıkıma uğramış Babil kralı, eskisi gibi satenle, kadifeyle örtülmüş divan üzerine uzanmaz. Bunun yerine, kurtlar yattığı yeri süsleyecekti. İpekli örtüler yerine, bedenini solucanlar saracaktı. Mezarı düşünen, bedenin çürüyeceğini anlamaktan kaçınmaz. Ama Mesih inanlısı için çürüme, çürümezliğe yer vermek zorundadır (1. Korintliler 15:42-50).

14:12-17 Bu ayetlerde iki kişiden söz edilir: İlk bu bölümde söz konusu olan Babil kralı ve ikincisi Babil kralının tutumunda ve eylemlerinde simgelediği şeytan. Şimdi şeytana ilişkin yorumlara yer verilecektir.

14:12 parlak: Yaratıldığı günden kendisinde günah bulununcaya dek şeytanın görkemini lekeleyen hiçbir kusuru yoktu. Bunun için Tanrı'nın kutsallığını yansıtarak (Çıkış 34:30) parlıyordu (Hezekiel 28:12,13,15).

yıldız: Yıldızlar, meleklerle verilen bir addır (Eyup 37:7).

seherin oğlu: Bu ad, aslında İsa Mesih'e özgüdür (Vahiy 22:16). Ama şeytan bu adı kendisi için benimsedi.

milletleri devirdin, nasıl yere yıkıldın: Yeşaya'nın çok beğendiği benzetme -- ağacın devrilmesi -- belirtilir (2:12,13; 10:33,34).

14:13 şimalin sonlarında: Eski çağlarda «kuzey»in, ilahların yaşadığı bölge olduğu sanılırdı. Şeytan kuzeyin sonlarında oturacağını ileri sürdüğünde Tanrı'ya yetki bırakmayacağını iddia ediyordu. Ne ilginç ki Tanrı, şeytanı cennetten kovmasına karşın, başkanlıklar, yetkiler, karanlığın evrensel çapta iş gören egemen güçlerine, göksel yerlerdeki ruhsal kötülük kuvvetlerinin başında olup kötü amaçlarını sürdürmeleri için bir zaman tanıdı (Efesliler 2:2; 6:12). Elinde olsaydı, şeytan Tanrı'ya bu kadar hak tanımazdı!

cemaat dağında oturacağım: Tanrı'nın, halkıyla ve O'nu arayanlarla toplandığı yeri (2:3) şeytan kendi eline geçirmek niyetindeydi. Son günlerde şeytanın temsilcisi olan Yasa tanımaz adam, tapınağa oturup kendisinin Tanrı olduğunu ileri sürecektir (2. Selanikliler 2:4).

Şeytan, günah işlemeyen önce Tanrı'nın kutsal dağında görevliydi. Bilgelikle dolu, güzellikte eksiksiz bir melekti. Tanrı tarafından mesholunmuş, gölge salan kerubiydi (Hezekiel 28:12,14,16).

14:14 bulutların yüksek yerleri üzerine çıkacağım: İbranice metinde «bulutlar» değil, «bulut» yazılıdır. Tanrı'nın huzurunu cisimlendiren bulut-ateş direği (4:5; Çıkış 13:21,22) anlatılmak istenmiş olabilir. Çünkü şeytan, «kendimi Yüce Tanrı gibi edeceğim» demekle asıl amacını belirtmişti.

14:15 fakat ölümler diyarına, çukurun en derinine indirileceksin: İsa Mesih, «Şeytanın şimşek gibi gökten düştüğünü gördüm» diyerek tanıklık etti (Luka 10:18). Şeytan yere atıldı (Hezekiel 28:17). İsa Mesih'in 1000 yıllık hükümlerinde dipsiz derinliklerde bağlanacaktır (Vahiy 20:1-3). Kısa bir süre bırakıldıktan sonra dünyanın sonundan sonsuzluğa dek ateş ve kükürt gölüne atılacaktır (Matta 25:41; Vahiy 20:10).

Şeytanın «yapacağım» dediği beş iddiası:

1. Göklere çıkacağım.
Atıldığı yerden (Hezekiel 28:17) yeniden yükselmek için bir yol bulmaya kararlıydı.
2. Tahtımı, Tanrı'nın yıldızları üzerine yükselteceğim.
Tanrı'nın meleklerinin başına geçmek, onları kendine bağlı kılmak niyetindeydi.
3. Cemaat dağında oturacağım.
Yaratıldığı ortamdaki sürülerek «yurt dışı»na çıkarıldı. Ancak «turist vizesi»yle cennete girip çıkabilir (Eyup 1:7-12). Bu da ancak bağlanacağı güne dek (Vahiy 20:1-3,10) olabilir. Ama o, kendisi için saptanan yargıyı aşip yeniden cennetin yerlisi olmayı amaçlar.
4. Bulutun yüksek yerleri üzerine çıkacağım.
5. Kendimi Yüce Tanrı gibi edeceğim.
Şeytan, Tanrı gibi olmak istediğini belirtmekle yalnızca Tanrı'nın birkaç niteliğine aç gözlerle baktığını gösteriyordu. Zaten bu istek yüreğinde doğar doğmaz, Tanrı'ya benzeme olanağını yitirdi. Çünkü Tanrı'nın kutsallığına artık uyum sağlayamazdı. Gözü, hor gördüğü kutsallıkta değildi. Tanrı'nın yetkisi, gücü, şan ve şöhreti gibi nitelikleri şeytanın gözüne çarpıyordu. Onda kutsal olmayan her şeye karşı aşırı bir özlem doğuyor, varlığında ancak iğrençlikle doldurulabilecek bir boşluk oluşuyordu. Şeytanda bulunan kötülük buydu (Hezekiel 28:15).

Şeytan'ın bu beş iddiasının her biri aynı kapıya çıkmaz mı? Evet, ama ilk dördünün anlamı biraz kapalıysa da, beşincisi apaçıktır: Tanrı'yı tahtından devirecekti! Tanrı yüceltilsin! Böyle bir hainlik olamaz. Şeytan kendisinde kötülük bulunur bulunmaz cennetten atıldı (14:12,15; Hezekiel 28:15,16; Vahiy 12:7-9).

14:17 Esirleri evlerine salıvermeyen: Nebukadnetsar, Kral Yehoyakin'i 36 yıl hapisanede tuttu (2. Krallar 25:27). Ama bu ayet herhalde bir kişiyi göstermek yerine tüm İsrail halkını anlatmaktadır. Babil kralı, Yahudileri asla evlerine göndermezdi, ama onu yenen Koreş'in ilk eylemlerinden biri, onları evlerine salmaktı. Üstelik, Nebukadnetsar'ın Yerusalemlerde soyduğu tapınağın kaplarını, sürgünden dönenlerle birlikte geri gönderdi (Ezra 1:7,11).

14:19 sen: «Sen» vurgulanır. Eğer bir insan anlatılmak istenirse bu kişi büyük olasılıkla Belşatsar'dır (Daniel 5:30).

kabrinden dışarı: İmanı yüzünden bazıları gömülmeyecektir; örneğin, Büyük Sıkıntı'da ölen iki tanık (Vahiy 11:9). Tanrı için çekilen her yüz karası gibi bu da kıvanç sayılır (Matta 5:12). Ama bu kralın gömülmemesi, hak ettiği utançtır.

14:20 gömülerek onlarla birleşmeyeceksin: Babil kralı, başarılı olabilseydi, tüm dünyayı kendi egemenliği altında toplardı ama gömülmek için cesedini örtecek kadar toprak yoktu!

kendi memleketini harap ettin: Tanrı'nın öfkesini uyandırmakla Babil kralı, kendi ülkesi üzerine Tanrı yargısını getirdi.

14:21 Atalarının fesadından ötürü onun oğullarını boğazlayacak yer hazırlayın da ayağa kalkmasınlar: Tıpkı Nebukadnetsar'ın Tsedekiya'nın oğullarını gözü önünde öldürdüğü gibi (Yeremya 52:10), Babil kralının soyuna da aynısı yapılacaktı. Bu soyun iğrençliği ölçüyü aşmıştı. Tanrı'ya başkaldıran başka Uluslar gibi Babil'i dünyadan silme günü gelmişti (Tekvin 15:16, Çıkış 20:5; 23:23). Tanrı, «Adı, kalıntısını, oğlu ve torunu Babil'den kesip atacağım» dedi. Kişisel değil, sosyal bir yargı olacaktı. Kendini ailesinin kötülüğünden çekip kurtarmayan, onunla birlikte aynı yargıyı görme tehlikesindedir (52:11; Hezekiel 18:31, 33:11).

Kuşaktan kuşağa geçen lanet, ataların günahı için suçluluk değildir, günahın bir ailede, bir soyda oluşturduğu zayıflık ve sıkıntıdır. Yaşamı Tanrı'nın yönetimi altında olmayan bir kişi, en çok sevdiklerini yaralar. Yaşam düzeniyle yarattığı ortam, başında bulunduğu kişiler üzerine güçlü bir etki bırakır. Büyük olasılıkla, onlar babalarının yaşamını örnek olarak alır, kötü alışkanlıklarını benimser, oluşturduğu aile düzenini sürdürür.

ayağa kalkmasınlar: Babilliler, Tanrı yargısından kendilerini toparlayamayacak, yeniden güçlü bir egemenlik kuramayacaktı. Babilliler, kentlerin bina edicileri olarak tanınmıştı (Tekvin 10:10; Daniel 4:30). Ama şimdi Babil, Kalne, Ur, Akkad, Opis, Borsippa, Uruk gibi büyük kentleri bina etmeleri bütünüyle engellenecekti.

14:22 ad: Tüm erkekler öldürülürse, Babilliler'in adı silinir (Rut 4:5).

14:22-23 Babil üzerindeki yengi YAHVE'nin gücüyle oldu. Buna kesinlikle kuşku bırakmamak amacıyla, burada bulunan manzum parça (14:4'le ilgili nota bakın) yazılmıştır. Rab olarak çevrilen YAHVE adı, 14:22'de iki kez geçer ve 14:23'te şiiri görkemle sona erdirir.

14:23 helak süpürgesiyle sileceğim: (Sayılar 32:23; Mezmur 37:35,36; Süleyman'ın Meselleri 11:21; Yeremya 51:62; Daniel 5:25-27,30-31)

14:24-32 Bu peygamberliğin bildirildiği zaman Babil güçlü bir devlet değildi. Yahuda, Babil'den henüz korkmuyordu (Yeşaya 39). O zamanki düşmanları, Asur'la Filistin'di. Peygamberliği dinleyen biri, «Babil'miş! Bu peygamberliğin gerçek olduğunu nasıl bilebilirim?» diyebilirdi. Tanrı, peygamberliğin gerçek olduğunu şöyle gösterecekti: Yahuda o zamanki düşmanlarını, Asur'u da, Filistin'i de yenecekti (14:25,30).

14:24 Orduların Rabbi and edip dedi: Yahuda'nın Asur'un boyunduruğundan özgür kılınacağı önceden bildirilmişti (10:16-19,25-27,33,33). Ama halen halkın yüreğine dehşet salan korkuyu gidermek için Tanrı bu kez ant ederek bu peygamberliği yineledi (İbraniler 6:17,18). Tanrı'nın vaatlerini ant ederek açıklaması çok azdır. Bunu yaratıklarının zayıflığına anlayış göstermek için yaptı. Yalnızca sözüne inanmayan inatçılar, belki Tanrı'nın andının ciddiliğini ve değişmezliğini kavrar diye böyle davrandı. Tanrı'nın ant etmesi, sözünü daha sağlam kılmaz. Sözü zaten güvenilirdir. Ama ademoğlu başkalarının sözüne kuşkuyla bakmaya o denli çok alışmış ki, Kendisinde değişkenlik ya da döneçlik gölgesi Olmayan'ın sözünden bile kuşkulanmaya eğilimlidir.

Kutsal Yazı'da Tanrı'nın ant içmesine ilişkin bazı örnekler:

1. Tanrı tufandan sonra Nuh'a, dünyayı suyla bir daha yok etmeyeceğine ant etti (Tekvin 9:11).
2. Tanrı İbrahim'i çağırdığında, onun soyuna Kenan bölgesini miras olarak vereceğine ant etti (Tekvin 15:7; 24:7).
3. Tanrı İbrahim'e, onun soyunda tüm Uluslar'ın kutsanacağına ant etti (Tekvin 18:18; 22:18; 26:4; Galatyalılar 3:8).
4. Tanrı Davut'a, onun soyunun sonsuzluğa dek duracağına, tahtını tüm kuşaklar için kuracağına ant etti (Mezmur 89:3,4).
5. Tanrı İsa Mesih'e, «Melkisedek düzeni üzere Sen sonsuzluğa dek kâhinsin» diyerek ant etti (Mezmur 110:4).
6. Asurlular'ın yenileceğine ant etti (14:24).

nasıl düşündümse, nasıl tasarladım: Bu cümle, onuncu bölümdeki peygamberliği göstermiş olabilir.

Nasıl düşündümse öyle olacak: Tanrı'nın tasarısı önceden bilmediği engellerle karşı karşıya gelmez, birden bire çıkan olaylarla önlenmez. Önceden her ayrıntıyı bilir, hesaplar. Tanrı, tasarılarını adım adım gerçekleştirerek tüm bilgeliği ve gücüyle yönlendirir. Tasarısının boşa çıkması için en küçük bir olasılık bile yoktur (46:10,11; 1. Samuel 15:29; Malaki 3:6).

Tanrı Sözü'nün gerçekleşmesini ne engeleyebilir?

1. Doğal güçler mi? Hayır! Kızıl Deniz ve Ürdün Irmağı, doğal güçlerin Tanrı'yı engelleyemeyeceğine tanıklıktır (Çıkış 14:21,22).
2. İnsansal direnmeler mi? Hayır! Örneğin; İsrail halkının çölde mırıldanması onun en sonunda Kenan bölgesine girmesini engellemedi. Yunus'un direnmesi Nineve'nin Tanrı Sözü'nü duymasını önlemedi.
3. Egemenler ve egemenlikler mi? Hayır! Nebukadnetsar (Daniel 4:28-37), Asur, Babil gibi sayısız başka Uluslar'ın egemenlerinin Tanrı'yı engellemeyeceğine tanıklıktır.

4. Şeytan mı? Dünyanın tarihi boyunca şeytanın amacı Tanrı Sözü'nün gerçekleşmesini engellemektir. Dünyanın sonunda son bir girişimde bulunacak ama başarılı olamayacak (Vahiy 20:7-10).

olacak: Burada «olacak» diye çevrilen sözcük, İbranice'de «olmuştur» anlamındadır (14:27'yle ilgili nota bakın).

14:25 Asurlu'yu kıracağı: Kimi yorumcular bu peygamberliğin, Sanherib'in ordularının yenilgisini anlatmak istediğini ileri sürer (2. Tarihler 32:[1-]20-22). Ama babası Sargon'un kuvvetlerinin yenilgisi de olabilir (10:28-32'yle nota bakın). Aynı peygamberlikten 10:27'de de söz edilir.

boyunduruk: İlk Tiglat-pileser, Asur boyunduruğunu İsrail'e zorla yükledi (2. Krallar 16:7-10). Sargon da, çivi yazılarında İsrail'i boyunduruğu altına girmeye zorladığını yazar. Hizkiya'nın bu boyunduruktan kurtulmak için çabaları (2. Krallar 18:7), Sanherib'i Yahuda'ya saldırması için kızdırttı (2. Krallar 18:13-16).

14:26 tüm dünya: Daha sonra Roma'nın «tüm dünya» olarak sayıldığı gibi Yeşaya'nın günlerinde Asur «tüm dünya» olarak sayılırdı.

tüm milletler: Bu peygamberlik, yalnız Asur'a karşı değil, Tanrı'nın seçtiklerine dokunan tüm ulusları hedef aldı (Çıkış 23:22; Sayılar 24:9; Zekarya 12:3,6).

uzanmış olan el: Tanrı'nın eli herkesin üzerine uzanmış bulunur, ister kutsamak için olsun, ister yargılamak! Makrodünyadaki olaylarla yargılar, mikrodünyanınkini yansıtır. Yani her insan yaşamdaki deneyimlerine kendi iç dünyasında tepki gösterir. Kutsallık düzenine uymayan bir tepki için yargı uygulanır. Ulusların Tanrı'ya karşı işlediği günahları saptayabilen kişi, aynı günahları kendi yaşamında aramak zorundadır. Uluslar'a verilen yargıya benzer bir cezadan kurtulmak için günahını itiraf etmelidir (1. Yuhanna 1:9).

14:27 O'nun eli uzanmıştır: Tanrı'nın belirlediği tasarının boşa çıkmasına en küçük bir olanak bile yoktur. Bunun için Kutsal Söz'ü kaydedenler, kimi zaman gelecekte gerçekleşecek bir olaydan söz edildiğinde geçmiş zaman kipini kullanır. Bunu yapmakla bildirinin güvenilirliğini vurgular (9:6; Vahiy 13:8 «dünya kurulumundan beri boğazlanmış Kuzu»).

14:28 Kral Ahaz'ın öldüğü yıl: Ahaz Tanrı gözünde kötü bir kraldı. Ülkede Tanrı'nın kutsallığına uyum sağlayacağı yerde yalancı tanrılara tapınmasını destekledi (2. Tarihler 28:4,25). Tanrı, Kendisine karşı böyle aşırı bir söz dinlemeziğe göz yumamazdı.

Ahaz'ın yerine (İ.Ö. 726) oğlu Hizkiya kral oldu. O hemen atalarının iğrençliğini kaldırmaya koyuldu (2. Tarihler 29:1-10). «Kızgın öfkesi bizden dönsün diye şimdi İsrail'in Tanrısı Rab ile ant kesmeyi yüreğime koydum» diyerek izleyeceği yönü bildirdi. Bunun için Tanrı ona, düşmanlarının yükünü kaldıracağına söz verebildi (14:25). Mesih inancını yaşamını yoklasın! Tanrı'nın kutsamasını engelleyen herhangi bir günah var mı?

14:29 baştan başa, ey Filistin: Filistin, birkaç prensin yönetiminde olan bir ülkeydi (1. Samuel 6:18).

Seni vuran değnek kırıldı diye sevinme: «Seni vuran» kimdir? Burada Kral Ahaz kastedilmez. Filistinler'in etinde diken olan Ahaz'ın babası Kral Uzziya'ydı (2. Tarihler 26:6). Ölümüne de elbette seviniyorlardı. Oğlu Ahaz'ın egemenliğinde Filistinler Yahuda'dan çok alarak birçok kenti ele geçirdi (2. Tarihler 28:18). Ondan sonra Asur egemeni Tiglat-pileser, Filistin kentleri Gaza ve

Aşkelon'u ele geçirdi. Tiglat-pileser Ahaz'dan kısa bir süre önce öldü. Bu parçada dile getirilen yükün (14:28) Tiglat-pileser'in ölümüyle ilgili olduğu sanılır.

sevinme: Bir insan başkasının ölümüne çok ümit bağlayabilir. Stalin öldüğünde yazar beş yaşındaydı. Toyluğunda «Şimdi Sovyetler Birliği komünizmden kurtulacak» diye seviniyordu. Bir adamın ölümüne fazlasıyla ümit bağlamıştı. Bu tutum acaba çocuklara okunan öykülerle destekleniyor mu? Birçok öyküde, birinin sevincini bozan kişi, korkunç bir olayda ölür, geri kalanlar sonsuzluğa dek mutlu yaşar! Öykülerin etkisi altında kalan bir çocuk, arzularını engelleyen ölümünü içten isteyebilir. Büyüdüğü zaman bile düşüncelerinde -- böyle düşündüğünü kimseye söylemez! -- beğenmediği kişinin ölümünü kolay bir çözüm olarak görebilir. Bu düşünceyi ister bilinçli ister bilinçsiz olarak benimsesin, her durumda ruhsal tehlikededir. Mesih İsa'nın uyardığı gibi, «Atalara «öldürmeyeceksin» dediğini duyduunuz. Her kim öldürürse yargılanmayı hak edecektir. Ama ben size derim ki, kardeşine öfkelenen herkes yargılanmayı hak edecektir» (Matta 5:21,22). Doğruluğun gerektirdiği tutum, düşman için dua etmek, o zarar görürse sevinmemektir (Süleyman'ın Meselleri 24:17; 25:21,22; Matta 5:44).

yılanın kökünden engerek çıkacak: Yeşaya, Tiglat-pileser öldüyse de ondan sonraki egemenlerin onun kadar acımasız ve güçlü olacağı konusunda uyardı. Filistinler'e saldırmadığı için Şalmaneser burada anlatılmak istenmiyordur. Büyük olasılıkla Aşdod'u ele geçiren, Gaza'nın kralı Khanun'u tutsak götürün ve genellikle Filistin'i boyunduruğu altına girmeye zorlayan Sargon söz konusudur.

onun semeresi: Sanherib bu «ürün» olabilir. O, Ekron'la Aşkelon'un üstesinden geldi. Gaza'yla Aşdod ona haraç ödemek zorundaydı.

14:30 fakirlerin ilk doğanları: «Fakirlerin ilk doğanları», «yoksulların en yoksulları» için İbranice bir deyimdir.

kendilerine otlak bulacaklar: Filistinler'in Asurlular'a boyun eğmek zorunda oldukları ve kıtlıktan öldükleri günlerde Yahuda'nın yoksulları hem yiyecek bulacak, hem de güvenlik içinde olacaktır.

kök: «Kök» radikal bir temizlemeyi, dipten yok etmeyi gösterir.

kıtlık, kılıç: Tanrı kıtlıkla, insanlar kılıçla öldürür (2. Samuel 24:13,14). Kıtlıktan kurtulan Filistinler Asurlular'ın kılıcıyla öldürülecekti.

14:31 duman: «Duman» Asurlu orduları anlatır.

14:32 Milletin ulaklarına ne cevap verecek: Tanrı düşkün durumdaki halkı için mucizeler yapacaktı. Komşu ülkeler de bunu duyacaktı (Mezmun 126:2). Kimileri daha yakından ayrıntıları öğrenmek isteyecek, elçilerini Yahuda'ya gönderecekti. Tanrı'nın işlerine tanık olanlar elçilere, Kutsal Yazı'dan olup bitenleri anlatmalıydı. Çünkü Tanrı, düşüncelerini bildirdiği gibi tamamlar (14:24,27).

Mesih inanlısı da, Tanrı'nın onun yaşamında nasıl işlediği konusunda Kutsal Yazı'dan aydınlatıcı yanıt verebilmeli (1. Petrus 3:15). Böbürlenmemeli, Tanrı'yı yüceltmeli (1. Korintliler 4:7).

Rab Sion'un temelini kurmuştur: «O ulusun ulaklarına ne yanıt verilecek?» Uluslar'a verilecek yanıt, Hizkiya'nın bilgili askersel taktiklerine değinmeyecekti. Tanrı, Sion'u (İsrail'i) kurdu, sıkıdüzenle pekiştirdi ve korudu. İsrail'in askersel yengileri (ya da yenilgileri) Tanrı'nın bu amacına hizmet ediyordu.

kendi kavminin düşkünüleri O'na sığınacaklar: On dördüncü bölüm sevindirici haberle başladı: «Rab Yakup'a acıyacak, İsrail'i yine seçecek, ve onları kendi toprakları üzerine koyacak ....» Başladığı gibi, Tanrı'nın İsrail'i desteklediğini bildirerek sona erer: «Rab Sion'un temelini kurmuştur.» Bu sevindirici haber Tanrı sevgisiyle ilgilidir, O'ndan kaynaklanır, O'na dayanır. Yalnız şimdiye dek görülmemiş bir etken daha vardır. İsrail en sonunda edilginliğini, aldırış etmezliğini bırakır, Tanrı'ya etkin bir istemle sığınır (Mezmur 125:1; Tsefanya 3:11,12; Matta 5:3-5). Mesih inanlısı da edilginlikten sıyrılmalı, etkinlikle Tanrı'ya güvenmeli, var gücüyle hizmet etmelidir (1. Korintliler 15:58).